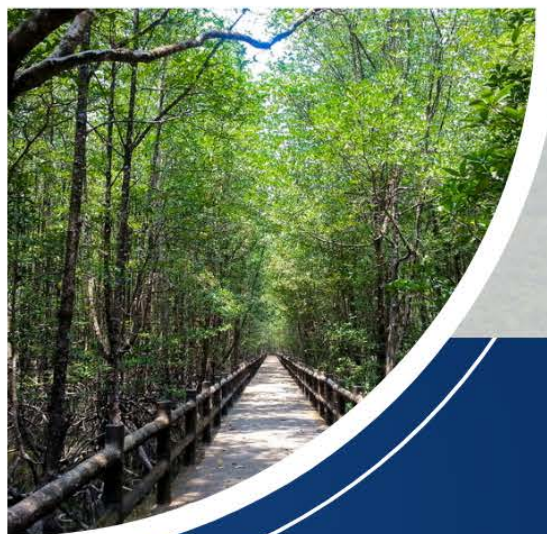
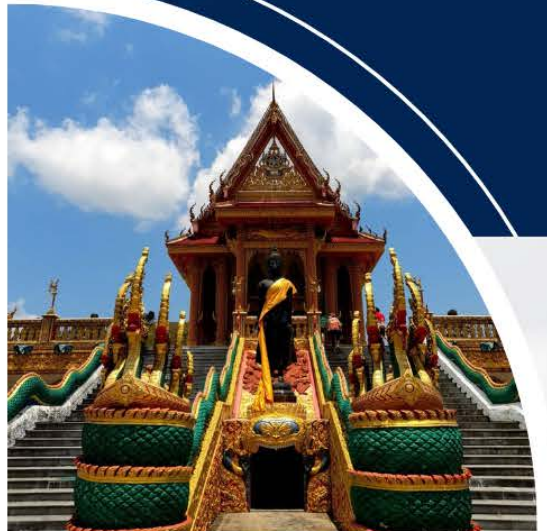

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลหงาว

อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหางาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่เป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินระนอง

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ปี 2566	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ปี 2566	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ปี 2566	2-9
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-5
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)	7-7

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดระนอง	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเทศในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลหางาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

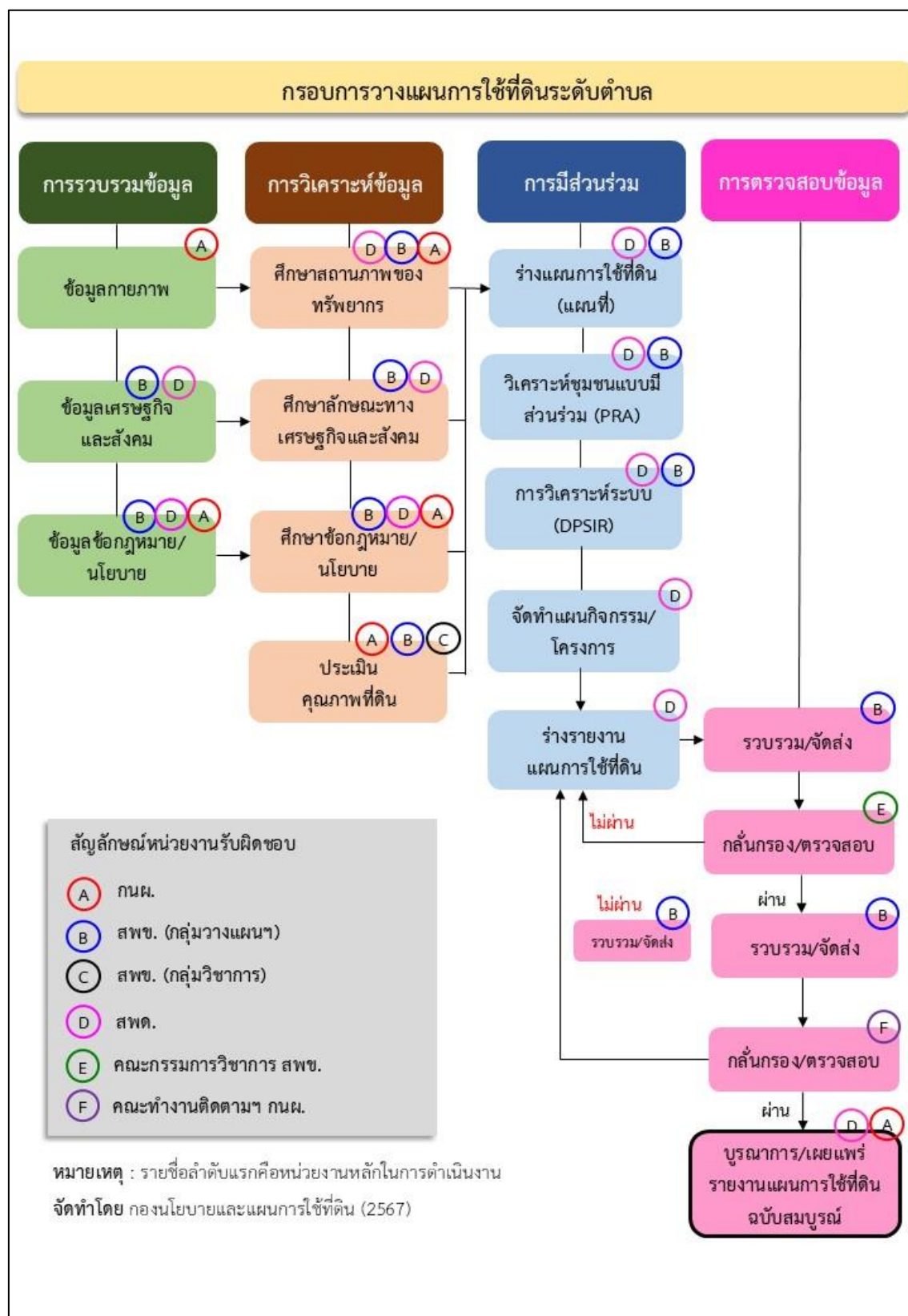
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ภูเขาหญ้าเด่นสง่า ถิ่นกำเนิดปูเจ้าฟ้า ภูผาน้ำตกหางาว อุดมทรัพยากรชายฝั่ง คุณธรรมนำทางสร้างสรรค์” (องค์การบริหารส่วนตำบลหางาว, 2566)

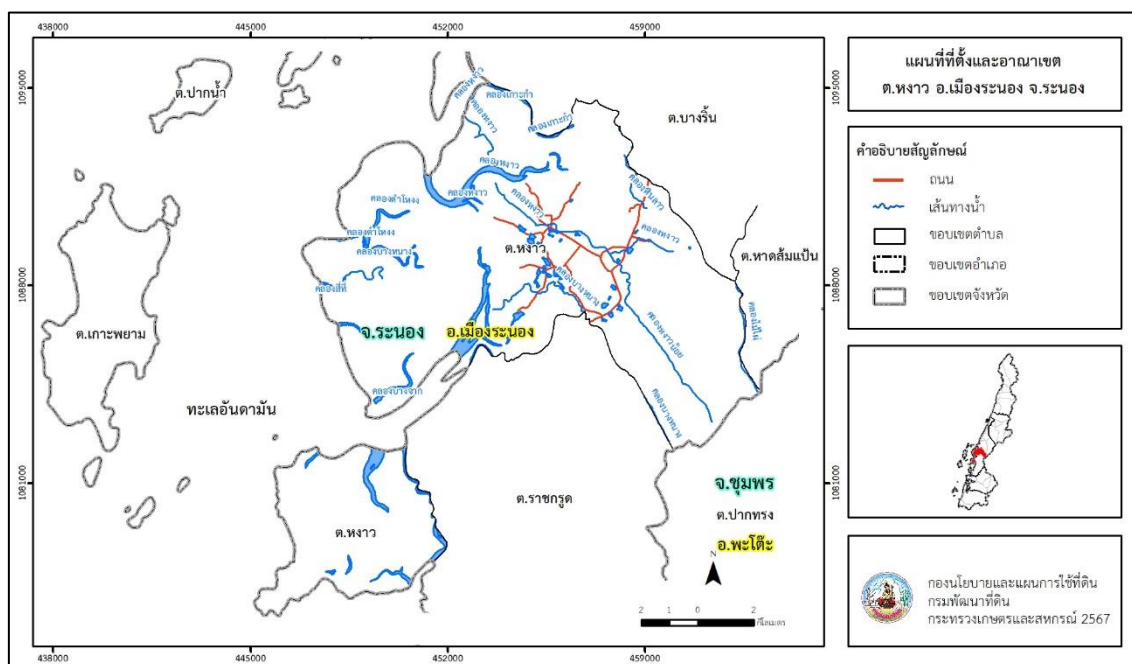
รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลกลางรี้น อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลราชกรุต อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ตำบลปากทรง อำเภอยะไ้ระ จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน

ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งหวาง หมู่ที่ 4 บ้านล่าง
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งหวาง หมู่ที่ 5 บ้านหาดทรายดำ
หมู่ที่ 3 บ้านท่าฉาง

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และเป็นหมู่เกาะ มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา และเป็นภูเขาสูงทางทิศตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำคลอง โดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองหาง คลองหางน้อย คลองบางนาง คลองตำโหงง เป็นต้น และมีภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะที่อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะพยาม

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลหาง อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 4,272.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 200 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 752.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 26 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนธันวาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคมถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

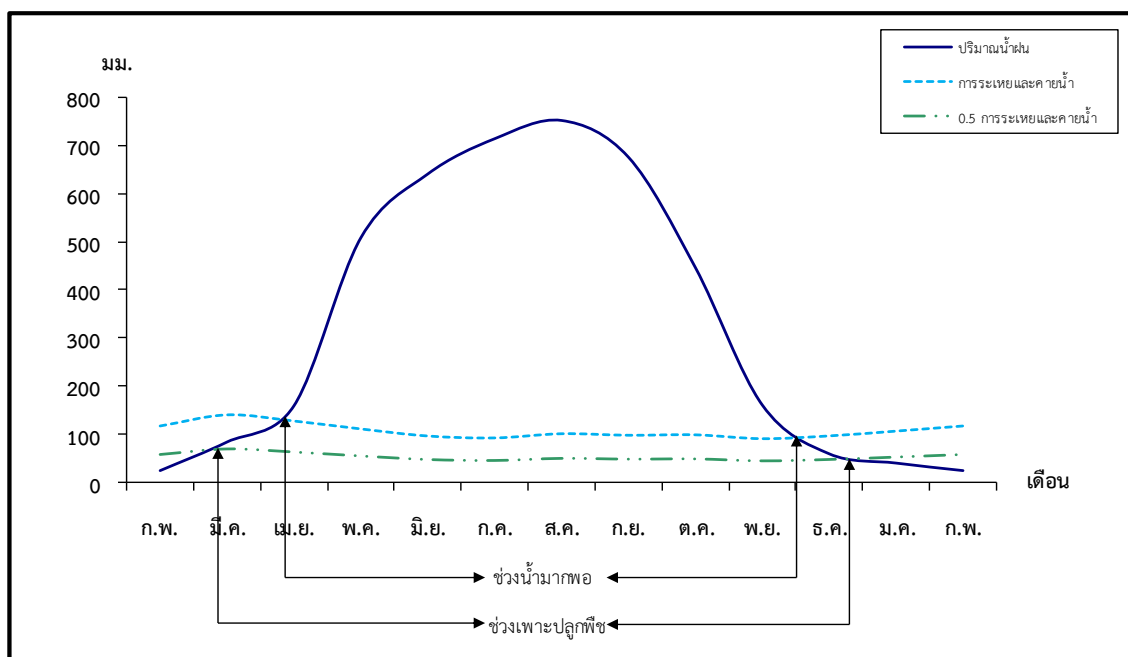
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	22.4	32.4	26.9	72.0	40.8	5.0	107.9	38.1
ก.พ.	22.7	33.7	27.7	70.0	25.2	4.5	118.2	24.2
มี.ค.	23.7	34.6	28.6	71.0	84.6	7.7	140.4	73.1
เม.ย.	24.8	34.4	28.8	76.0	159.8	13.4	128.1	118.9
พ.ค.	24.9	32.6	28.0	82.0	508.8	23.8	112.2	175.9
มิ.ย.	24.6	31.4	27.4	84.0	641.2	24.0	98.1	189.1
ก.ค.	24.4	30.9	27.1	84.0	714.5	25.8	94.2	196.4
ส.ค.	24.4	30.8	27.0	85.0	752.4	26.0	102.6	200.2
ก.ย.	24.0	30.6	26.7	85.0	676.1	24.0	99.6	192.6
ต.ค.	23.8	31.1	26.7	85.0	447.0	23.3	100.4	169.7
พ.ย.	23.5	31.4	26.8	81.0	161.5	15.2	92.7	119.8
ธ.ค.	22.8	31.5	26.6	75.0	60.1	8.0	98.3	54.3
เฉลี่ย	23.8	32.1	27.4	79.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	4,272.0	200.7	1,292.8	1,552.3

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดระนอง

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,959 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.33 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 10,820 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 12.19 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 7,674 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.64 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นผสม

2) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,479 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.66 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วงหิมพานต์ มะพร้าว

3) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 131 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก พืชไร่เลี้ยงสัตว์ โรงเรือนร้าง

4) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 1,536 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.73 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงปู หอย สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 64,533 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 72.63 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าชายเลนสมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 7,204 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.10 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง ทะเล อ่างเก็บน้ำ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 3,324 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.75 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชหญ้า สลับไม้พุ่ม / ไม้ละเมาะ พืชหญ้าธรรมชาติ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,959	3.33
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	4	-
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,562	1.76
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	415	0.47
U405	ถนน	190	0.21
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	163	0.18
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	489	0.55
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	7	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	124	0.14
U605	สถานีบริการน้ำมัน	5	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	10,820	12.19
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	102	0.12
A301	ไม้ยืนต้นผสม	143	0.16
A301/A411	ไม้ยืนต้นผสม/กล้วย	10	0.01
A302	ยางพารา	4,061	4.57
A302/A303	ยางพารา/ปาล์มน้ำมัน	7	0.01
A302/A408	ยางพารา/มะม่วงหิมพานต์	17	0.02
A303	ปาล์มน้ำมัน	3,227	3.63
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	10	0.01
A303/A408	ปาล์มน้ำมัน/มะม่วงหิมพานต์	25	0.03

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A317	หมาก	36	0.04
A317/A408	หมาก/มะม่วงหิมพานต์	33	0.04
A319	ดินเปิด	3	-
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	3	-
A401	ไม้ผลผสม	918	1.03
A403	ทุเรียน	8	0.01
A403/A419	ทุเรียน/มังคุด	3	-
A405	มะพร้าว	69	0.08
A405/A408	มะพร้าว/มะม่วงหิมพานต์	28	0.03
A405/A419	มะพร้าว/มังคุด	16	0.02
A408	มะม่วงหิมพานต์	423	0.48
A411/A422	กล้วย/มะนาว	11	0.01
A700	โรงเรือนร้าง	32	0.04
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	32	0.04
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	67	0.08
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	138	0.16
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	29	0.03
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	1,061	1.19
A904	สถานที่เพาะเลี้ยงปู หอย	308	0.35
F	พื้นที่ป่าไม้	64,533	72.63
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	784	0.88
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	27,336	30.77
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	36,302	40.86
F500	ป่าปลูกรอสภาพฟื้นฟู	46	0.05

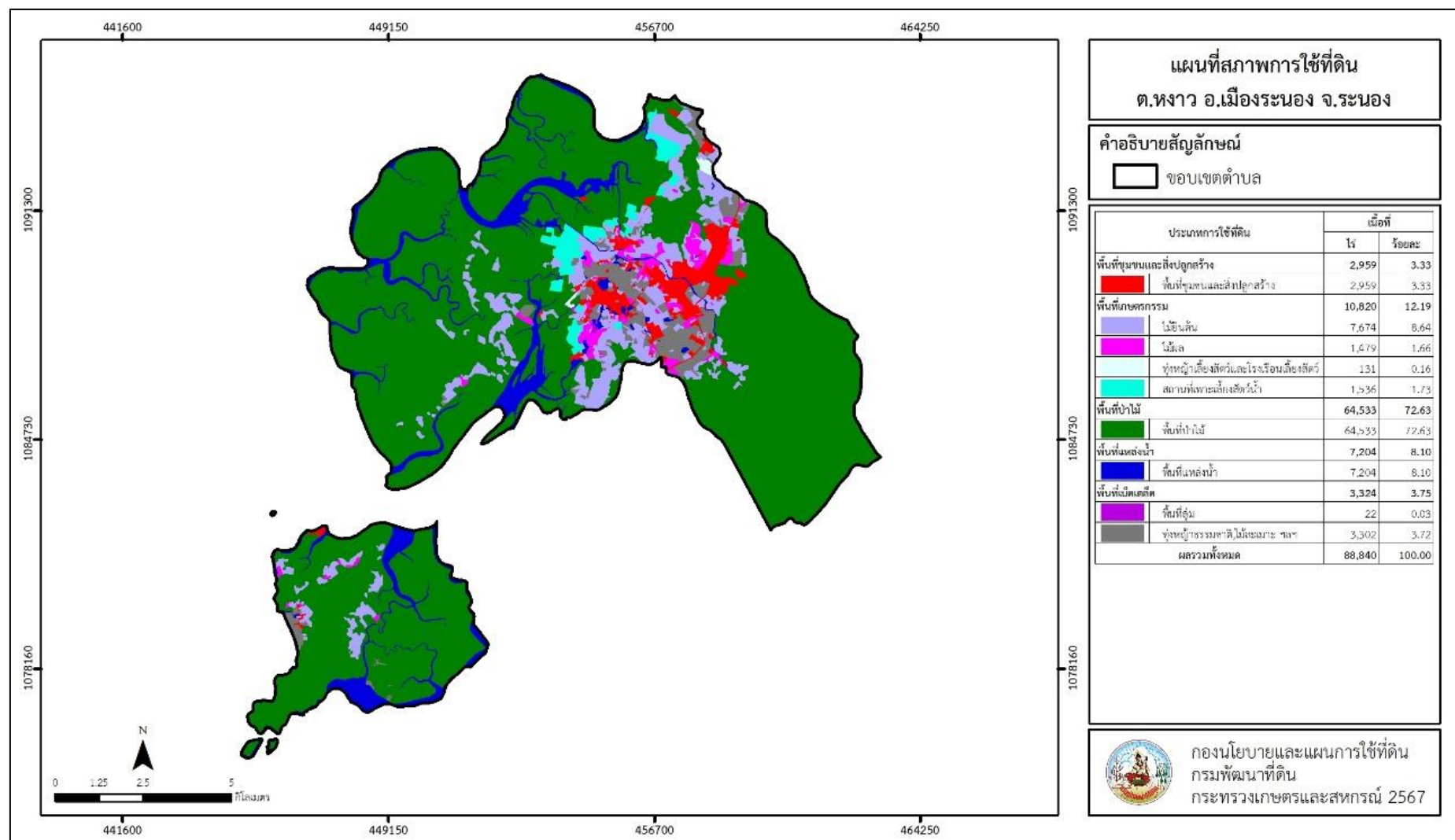

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	65	0.07
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	3,324	3.75
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	870	0.98
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,464	1.65
M201	พื้นที่ลุ่ม	22	0.03
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	495	0.56
M301	เหมืองแร่	37	0.04
M302	บ่อลูกรัง	22	0.03
M303	บ่อทราย	190	0.21
M304	บ่อดิน	12	0.01
M405	พื้นที่ถม	212	0.24
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	7,204	8.10
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	5,156	5.80
W103	ทะเล	1,759	1.98
W201	อ่างเก็บน้ำ	172	0.19
W202	บ่อน้ำในไร่นา	117	0.13
ผลรวมทั้งหมด		88,840	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหางวมีประชากรรวม 7,140 คน แยกเป็นชาย 3,537 คน เป็นหญิง 3,603 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 50.23 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,581 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 692 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.81 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,889 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.19 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหางว	2,581	3,537	3,603	7,140
หมู่ 1 หุงหวาง	187	112	105	217
หมู่ 2 หุงหวาง	402	255	288	543
หมู่ 3 ท่าฉาง	1,146	2,025	2,059	4,084
หมู่ 4 ล่าง	580	759	772	1,531
หมู่ 5 หาดทรายดำ	266	386	379	765

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,581	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	692	26.81
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,889	73.19

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง มีพื้นที่รวมทั้งหมด 88,840 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,581 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 34.42 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด

10,820 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 12.19 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 12.19 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลหาง อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 692 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 144,238 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 58,917 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 117,997 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 48,198 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 26,241 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 10,719 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหางว	141,360	1,461	1,106	312	144,238	58,917	117,997	48,198
หมู่ 1 หุ่งหวาว	167,769	1,592	3,396	779	173,537	90,239	72,577	37,740
หมู่ 2 หุ่งหวาว	213,546	396	4,224	0	218,166	73,366	133,492	44,891
หมู่ 3 ท่าฉาง	131,272	1,364	479	82	133,196	54,563	126,938	51,999
หมู่ 4 ลำง	135,762	2,198	154	613	138,727	52,645	115,428	43,803
หมู่ 5 หาดทรายดำ	163,927	857	4,679	1,078	170,542	89,554	74,807	39,282

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหาง อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกหาง เนื้อที่ 16,239 ไร่
- (2) เขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะระนอง (หมู่เกาะพะยาม) เนื้อที่ 40,672 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 26,971 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 43,609 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 13,999 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 392 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 7,013 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 5,141 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 5,474 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 40,507 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลหาง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 4,272.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหาง มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองเกาะกำ คลองตำโหงง คลองบางจาก คลองบางหนาง คลองพริ้ง คลองไม้ไผ่ คลองลัดหาง คลองลาอุ่น คลองสี่ที่ คลองหาง คลองหางน้อย คลองหาง และคลองหินลาว

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหาง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 17 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหาง อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 14 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Mu-sicA ชุดดินมุโน๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 260 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Sng-sIA ชุดดินสงขลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,571 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.77 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Tkt-sicA ชุดดินตะกั่วทุ่ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 44,601 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 50.20 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 11 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,656 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clD ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 530 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clE ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 179 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-vd-clC ดินนาทอนที่เป็นดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 345 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.39 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Pac-clA ชุดดินปากจั่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,717 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.18 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Pac-clB ชุดดินปากจั่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,537 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.73 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Pk-sclC ชุดดินภูเก็ต มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 48 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Pk-fl-sIB ดินภูเก็ตที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,530 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.72 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Pk-fl-sIC ดินภูเก็ตที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 97 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ro-siA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 310 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Ry-sA ชุดดินระยอง มีเนื้อดินบนเป็นดินทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 430 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 31,859 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 35.86 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน I เกาะ มีเนื้อที่ 170 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 44,601 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 50.20 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt) ปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 430 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.49 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินระยอง (Ry) และปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 260 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินมูโนะ (Mu)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหาง อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า(dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Mu-sicLA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	<35	4.5-5.0	<4.5	<2	0-50	260	0.29
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,477	1.66
Ntn-clC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	179	0.20
Ntn-clD	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	530	0.60
Ntn-clE	20-35	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	179	0.20
Ntn-vd-clC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	345	0.39
Pac-clA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	3,717	4.18
Pac-clB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,385	1.56
Pac-clB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	152	0.17
Pk-fl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,530	1.72
Pk-fl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	97	0.11
Pk-sclC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	48	0.06
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	310	0.35
Ry-sA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	430	0.49
Sng-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,571	1.77
Tkt-sicLA	0-2	>150	เลวมาก	ปานกลาง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	>16	-	44,601	50.20
I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	170	0.19
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31,859	35.86
รวมทั้งหมด											88,840	100.00

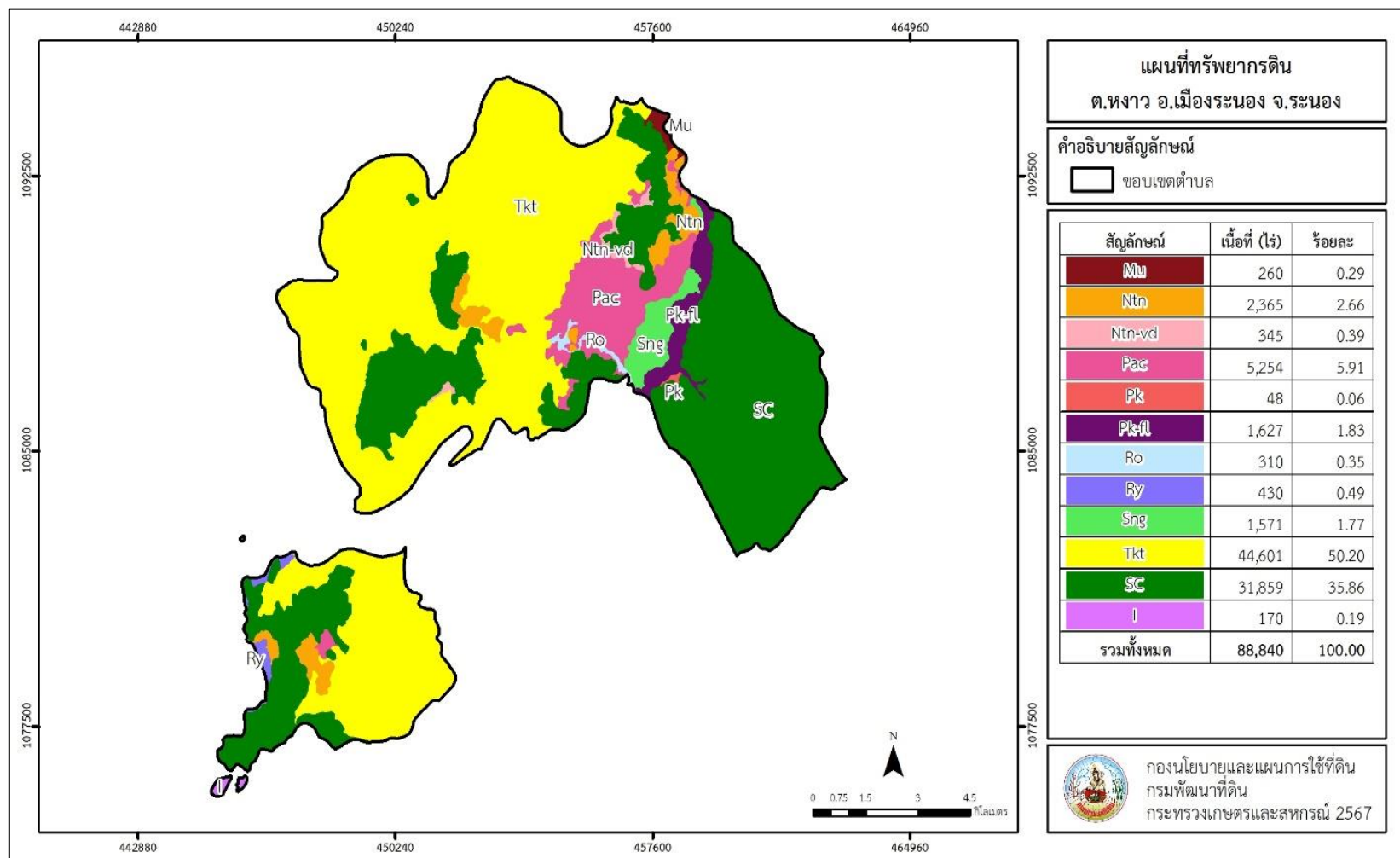
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหางว คือ

- 1) เป็นดินที่ผ่านการทำเหมืองแร่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ / ดินทราย / เกิดการชะล้าง
- 2) ดินเป็นกรด
- 3) ช่วงฤดูฝนน้ำขัง ทำให้เกิดดินเปรี้ยว น้ำไม่ระบาย / ฤดูแล้งดินแห้ง
- 4) ฤดูแล้งไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ น้ำไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร (ช่วงเดือน ก.พ. - กลาง มิ.ย.)
- 5) ฤดูแล้งน้ำเป็นสนิม ไม่สามารถนำมารดต้นพืชได้
- 6) ไม่สามารถพัฒนาแหล่งน้ำได้ เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ของรัฐ (เขตป่าไม้)
- 7) พืชอัตลักษณ์มะม่วงหิมพานต์ (กาหยู) ในพื้นที่ลดลง
- 8) โรค และแมลงศัตรูพืช
 - พืชผัก มีโรคและแมลงศัตรูพืช คือ หอย/เพลี้ย/ราดำ
 - มะม่วงหิมพานต์ มีศัตรูพืช คือ แมลงปีกแข็ง/ด้วง
 - มะพร้าว มีศัตรูพืช คือ ด้วงมะพร้าว/กระรอก/ลิง
- 9) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ (ราคาปาล์มน้ำมันถูก)
- 10) ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย ค่ายา

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลหางว มีความต้องการ 11 ประการ คือ

- 1) วัสดุปรับปรุงดินเฉพาะหลุมเพื่อปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น
- 2) ส่งเสริมการใช้อินทรีย์วัตถุเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการปรับปรุงดิน
- 4) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด สนับสนุนโดโลไมท์
- 5) เก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์หาธาตุอาหาร
- 6) จัดทำโครงการธนาคารน้ำใต้ดิน
- 7) จัดทำฝายชะลอน้ำ
- 8) พัฒนาระบบการให้น้ำในพื้นที่ให้สะอาดและเหมาะสมสำหรับการอุปโภค บริโภค
- 9) ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล
- 10) แหล่งน้ำหรือสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลบ.ม. เพื่อกักเก็บน้ำ

- 11) ส่งเสริมปลูกพืชอัตลักษณ์ (มะม่วงหิมพานต์) ให้มากขึ้น
- 12) ส่งเสริมการจัดการโรค และแมลง โดยการใช้สารเร่ง พด.3 พด.14 พด.7
- 13) ส่งเสริมผลิตปุ๋ยใช้เอง / ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ สารเร่ง พด.1 พด.2
- 14) จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่กลุ่ม

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.2) ดินปัญหาจากการทำเหมืองแร่ดีบุก
- 1.3) ขาดแคลนน้ำ
- 1.4) ปัญหาปริมาณและคุณภาพของน้ำ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ไม่สามารถพัฒนาปัจจัยพื้นฐานได้
- 2.2) ต้นทุนการผลิตสูง
- 2.3) ผลผลิตทางการเกษตรเสียหายจากการเข้าทำลายของโรคและแมลง
- 2.4) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค/เพื่อการเกษตรช่วงฤดูแล้ง
- 3.3) ระบบสาธารณูปโภคยังไม่ทั่วถึง
- 3.4) ขาดแคลนแรงงาน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) น้ำไม่เพียงพอสำหรับการอุปโภค/บริโภค/เกษตร
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้ลดลง ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.2) ปฎิรูปที่ดิน
- 5.3) จัดที่ดินโดย คทช.

พื้นที่ราบ

- 5.4) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.5) บ่อน้ำไร่นา
- 5.6) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์
- 5.7) ปรับปรุงพื้นที่ดินกรด

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) พัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้ครอบคลุมทั้งตำบล
 - (3) รวมกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง มีดังนี้

- 1) ไม้ยืนต้นซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่นิยมปลูกในพื้นที่ ได้แก่ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน และยังมี ไม้ยืนต้นชนิดอื่น ๆ เช่น หมาก มะพร้าว และมะม่วงหิมพานต์
- 2) ไม้ผลที่มีการปลูกอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ ทูเรียน และมังคุด

ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-2

เดือน ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1.ไม้ผล	ทุเรียน มังคุด											
2.ไม้ยืนต้น	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน หมาก มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะม่วงหิมพานต์ มะพร้าวทุเรียน กาแฟ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

หน่วยที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะม่วงหิมพานต์	มะพร้าว	ทุเรียน	กาแฟ
Mu-sicA	N	N	N	N	N	N
Ntn-clC	S2rsn	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r
Ntn-clC*	S2rn	S3r	S2rn	S3r	S3r	S3r
Ntn-clD	S2ewrn	S3r	S2ewrn	S3er	S3r	S3r
Ntn-clE	S3ew	S3ewr	S3ew	N	S3ewr	S3ewr
Ntn-vd-clC	S2sn	S2sn	S2sn	S2esn	S2sn	S2sn
Pac-clA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-clB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-clB*	S2n	S2n	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Pk-fl-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pk-fl-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns	S2ns
Pk-sclC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns	S2ns
Ro-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ry-sA	S2n	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2ns
Sng-slA	S3o	S2ons	S3o	S3o	S3o	N
Tkt-sicA	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับการต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหาง อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 63,496 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 71.47 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 60,223 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 67.79 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 80 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 3,193 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.59 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 7,610 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.57 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 3,910 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.40 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ทุเรียน และมังคุด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขื่อน้ำคายน้ำฝนเป็นหลักมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 143 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน และมังคุด

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 2,583 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.91 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะม่วงหิมพานต์ มะพร้าว และหมาก

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 844 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.95 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 131 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ หญ้าฟิลแคทุ้ม หญ้าซิทาเรีย หญ้าขน หญ้าชิกแนลเลื่อย ถั่วโสมบก

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 99 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,956 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.33 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,170 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.44 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 161 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 625 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 7,204 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.78 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 6,914 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.78 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 290 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 2,829 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.18 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 4,746 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.34 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

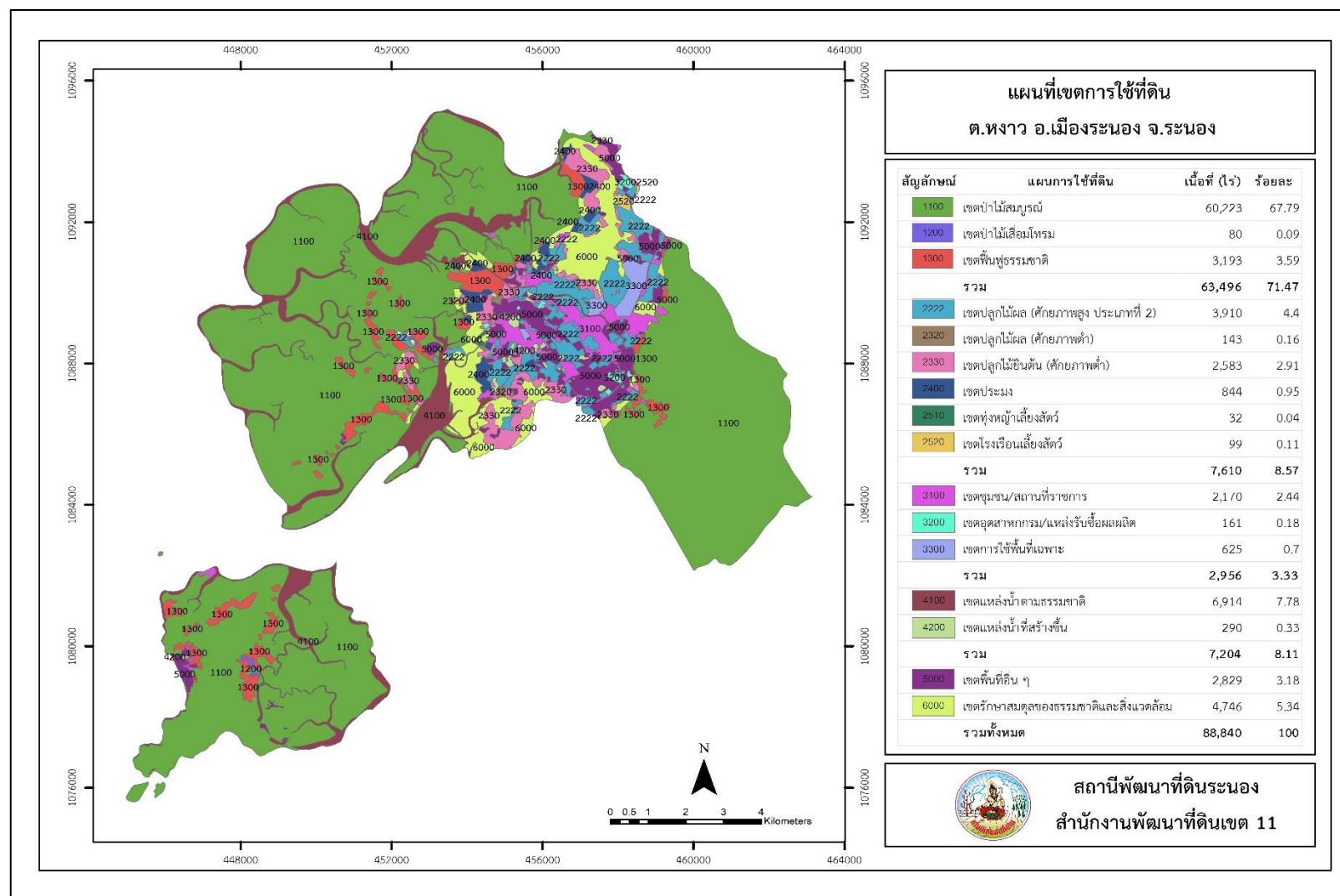
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหางว อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1.	เขตป่าไม้	63,496	71.47
1.1	เขตป่าไม้สมบูรณ์	60,223	67.79
1.2	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	80	0.09
1.3	เขตพื้นที่พืชรูขมิ้น	3,193	3.59
2.	เขตเกษตรกรรม	7,610	8.57
2.1	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		
	(1) เขตปลูกไม้ผล	3,910	4.40
2.2	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		
	(1) เขตปลูกผลไม้	143	0.16
	(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น	2,583	2.91
2.3	เขตประมง	844	0.95
2.4	เขตปศุสัตว์	131	0.15
	(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	32	0.04
	(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	99	0.11
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,956	3.33
3.1	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,170	2.44
3.2	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	161	0.18
3.3	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	625	0.70
4	เขตแหล่งน้ำ	7,204	8.11
4.1	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	6,914	7.78
4.2	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	290	0.33
5	เขตพื้นที่อื่น ๆ	2,829	3.18
6	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4,746	5.34
รวม		88,840	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหางาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนองแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง ปี 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหางาวไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหางาว เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินระนอง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินระนอง นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินกรด/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- 1.1 โครงการบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านดินดี
- 1.2 โครงการพัฒนาระบบ E-service
- 1.3 โครงการฝึกอบรมหมอดินอาสา
- 1.4 โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 1.5 โครงการจัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
- 1.6 โครงการส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.7 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
- 1.8 โครงการพัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีเข้าสู่การปฏิบัติ

ทางการเกษตรที่ดี (GAP)

1.9 โครงการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล

2) **การชะล้างพังทลายของดิน** มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) โครงการรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก
- (2) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้แก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงการชะล้างพังทลายของดิน

3) **พื้นที่แล้งซ้ำซาก** มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (2) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกผลไม้ และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระนอง)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)

(5) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.) (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)

(6) โครงการส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง)

(7) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (Smart Farmer) (การยางแห่งประเทศไทย/กรมส่งเสริมการเกษตร)

(8) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนา/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

2) เขตประมง

(1) โครงการสร้างความเข้มแข็งชุมชนประมงท้องถิ่น (สำนักงานประมงจังหวัดระนอง)

(2) โครงการพัฒนาการประมง (สำนักงานประมงจังหวัดระนอง)

(3) โครงการบริหารจัดการทรัพยากรประมง (สำนักงานประมงจังหวัดระนอง)

3) เขตปศุสัตว์

(1) โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตภาคปศุสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระนอง)

(2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระนอง)

(3) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนา/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระนอง)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่นๆ

(1) โครงการปรับปรุงงานชลประทาน (บำรุงรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง) (กรมชลประทาน)

(2) โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ (กรมชลประทาน)

(3) การจัดการน้ำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (กรมชลประทาน)

(4) โครงการสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำและงานชลประทาน (กรมชลประทาน)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลหาง เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหา ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรม การผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหาง กรม พัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหางในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ/แหล่งน้ำไม่เพียงพอ และมีปัญหารองลงมา ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ดินที่ผ่านการ ทำเหมืองแร่ดิบๆ (3) ดินเป็นกรด โดยในพื้นที่ตำบลหาง ประสบปัญหาดินเสื่อมโทรมและดินเป็น กรด มีปัญหาด้านการเกษตร ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ ดินอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ตลอดทั้งพื้นที่การเกษตรในบางพื้นที่ที่มีความลาดชันขาดมาตรการใน การอนุรักษ์ดินและน้ำ ส่งผลทำให้เกิดการชะล้างหน้าดินและทำให้โครงสร้างของดินมีการเปลี่ยนแปลง น้ำในดินและอากาศในดินมีการสูญเสียไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุมีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชมีการนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุมีการสลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํานั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้นเงิน ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้ง เหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความ แห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,583 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	29,600
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 4,053 ไร่	1.1 โครงการบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านดินดี	900
	1.2 โครงการพัฒนาระบบ E-service	900
	1.3 โครงการฝึกอบรมหมอดินอาสา	2,500
	1.4 โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	4,000
	1.5 โครงการจัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	17,000
	1.6 โครงการส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	300
	1.7 โครงการส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	750
	1.8 โครงการพัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	3,250
	1.9 โครงการบริหารจัดการทรัพยากรดินระดับตำบล	4,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	516,500
	2.1 โครงการรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	
	- หญ้าแฝกเพื่อปลูก	480,000
	- หญ้าแฝกแจกจ่าย	36,500
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	29,600
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	516,500
รวมแผนงาน/โครงการ		546,100

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,583 ไร่ 2) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 4,053 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1)โครงการส่งเสริม สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางเพื่อการปลูกแทน (การยางแห่งประเทศไทย) 2)โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) 3)โครงการการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer) (สนง.เกษตรจังหวัด) 4)ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนาเป็นอาสาสมัครด้านการเกษตร และพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 5)โครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินและคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรด้วยระบบสหกรณ์ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 6)โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) 7)โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน GAP (สนง.เกษตรจังหวัด) 8)โครงการตรวจรับรอง GAP พืช (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร) 9)โครงการหมู่บ้านเกษตรมูลค่าสูง (สนง.เกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 10) โครงการพัฒนาอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (อบต.หางาว)
2. เขตประมง เนื้อที่ 844 ไร่	1)โครงการสร้างความเข้มแข็งชุมชนประมงท้องถิ่น (สนง.ประมงจังหวัดระนอง) 2)โครงการพัฒนาการประมง (สนง.ประมงจังหวัดระนอง) 3)โครงการบริหารจัดการทรัพยากรประมง (สนง.ประมงจังหวัดระนอง)
3. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 131 ไร่	1) โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตภาคปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดระนอง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดระนอง) 3) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนา/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัดระนอง)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
4. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 7,204 ไร่	1) โครงการปรับปรุงงานชลประทาน (บำรุงรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง) (กรมชลประทาน) 2) โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ (กรมชลประทาน) 3) การจัดการน้ำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (กรมชลประทาน) 4) โครงการสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำและงานชลประทาน (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
	1.1 การบริหารจัดการดิน เชิงรุกแก่เกษตรกรราย แปลงผ่านบัตรดินดี	ราย	30	30	30	30	120	900	900	900	900	3,600	พด.
	1.2 โครงการพัฒนาระบบ E-service	ราย	30	30	30	30	900	900	900	900	900	3,600	พด.
	1.3 ฝึกอบรมหมอดินอาสา	ราย	5	5	5	5	20	2,500	2,500	2,500	2,500	10,000	พด.
	1.4 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง การเกษตร	ราย	200	200	200	200	800	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000	พด.
	1.5 จัดหาปูนเพื่อ การเกษตร (โดโลไมท์)	ตัน	10	10	10	10	40	17,000	17,000	17,000	17,000	68,000	พด.
	1.6 ส่งเสริมการปรับปรุง พื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	80	300	300	300	300	1,200	พด.
	1.7 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ย สดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	50	50	50	50	200	750	750	750	750	3,000	พด.
	1.8 พัฒนาค่ายออกกลุ่ม ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ ลดใช้สารเคมีเข้าสู่การ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	กลุ่ม	1	1	1	1	4	3,250	3,250	3,250	3,250	13,000	พด.
	1.9 โครงการบริหารจัดการ ทรัพยากรดินระดับตำบล	แห่ง	1	-	-	-	1	4,500	-	-	-	4,500	พด.

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตเกษตรกรรม	2. การบริหารจัดการน้ำ												
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นา นอกเขต ชลประทาน	ราย	-	2	2	2	6	-	42,000	42,000	42,000	126,000	พด.
เขตเกษตรกรรม	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน												
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ												
	- แฝกเพื่อปลูก	กล้า	400,000	100,000	100,000	100,000	700,000	480,000	120,000	120,000	120,000	840,000	พด.
	- แฝกแจกจ่าย	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000	36,500	36,500	36,500	36,500	146,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น และอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหางาว. 2567. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. . แหล่งที่มา: <https://ngao-ranong.go.th/vision.php>, 1 มิถุนายน 2567.

สภาพัฒนาที่ดินระนอง

90 หมู่ 3 ตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง
 จังหวัดระนอง 85000
 อีเมล : rng01@ldd.go.th
 โทร : 0-7798-9825

